

BANKA
SLOVENIJE

EVROSISTEM

**Storitvena
menjava s tujino
po značilnostih
podjetij v 2022**

Prva objava

November 2023

BANKA SLOVENIJE

EVROSISTEM

Naslov: Storitvena menjava s tujino po značilnostih podjetij v
2022, prva objava

Leto: 2023

Izdajatelj:
Banka Slovenije
Slovenska 35, 1505 Ljubljana, Slovenija
www.bsi.si

Elektronska izdaja: <https://www.bsi.si/publikacije/statisticna-porocila/storitvena-menjava-s-tujino-po-znacilnostih-podjetij>

Uporaba ter objava podatkov in delov besedila
sta dovoljeni le z navedbo vira.

© Banka Slovenije

ISSN 3023-9575

This publication is also available in English.

Kazalo

Uvod	4
1 Podatki	4
2 Metodološke reference	9

Uvod

Statistični podatki o trgovanju s storitvami s tujino po značilnostih podjetij (v nadaljnjem besedilu STEC) zagotavljajo vpogled v vključenost različnih subjektov, razvrščenih po velikosti, tipu lastništva ali dejavnosti v mednarodno trgovino s storitvami.

Vir podatkov je storitvena menjava s tujino, ki je zajeta v tekočem delu plačilne bilance Slovenije. Podatki so na mikro ravni povezani s statističnim registrom, iz katerega se zajemajo velikostni razred, dejavnost ter tip lastništva. Statistika je pripravljena na letni ravni.

Podatki STEC zajemajo vse vrste storitev, vendar pa vseh zaradi njihove posebne narave ni mogoče razčleniti glede na velikost podjetja, tip nadzora in dejavnost. Te omejitve zadevajo potovanja, dele oplemenitenja, finančne storitve in državne storitve.

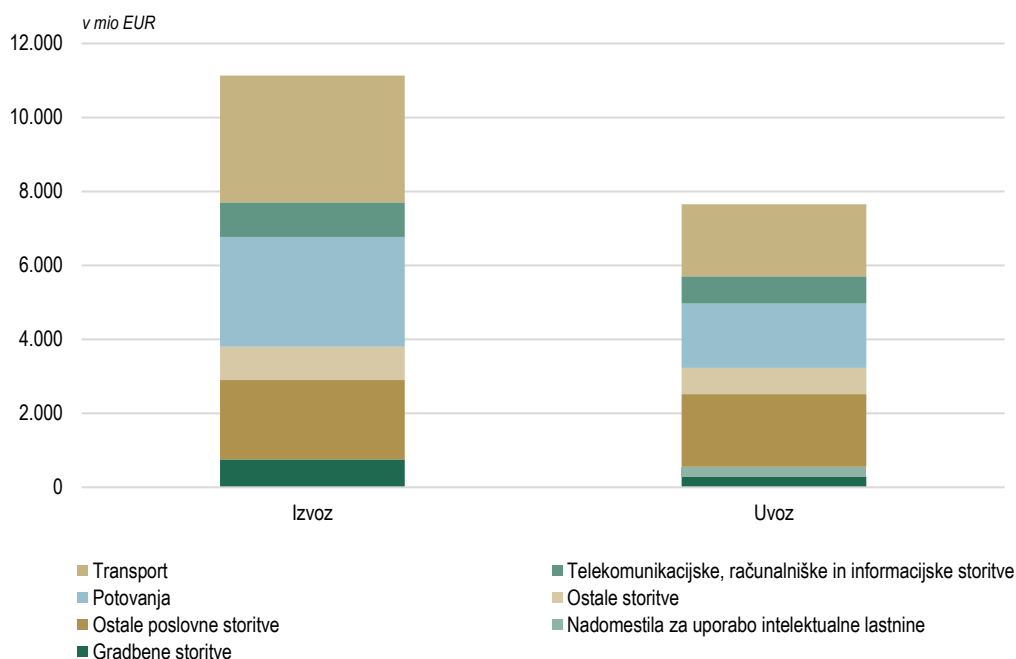
1

Podatki

V letu 2022 je storitvena menjava Slovenije s tujino dosegla 3,5 mrd EUR presežka, pri čemer je bilo za 11,1 mrd EUR izvoza ter 7,6 mrd EUR uvoza storitev.

Pri izvozu skoraj tretjino celotnih storitev predstavljajo transportne storitve, nadaljnjo četrtino pa storitve potovanja. Pri uvozu pa je bilo v letu 2022 največ ostalih poslovnih storitev (26 %) in storitev transporta (25 %). K presežku storitvene menjave so največ prispevale transportne storitve (1,5 mrd EUR) in storitve potovanja (1,2 mrd EUR).

Graf 1: **Storitvena menjava Slovenije s tujino v letu 2022**

Vir: Banka Slovenije

Dobre tri petine celotnega izvoza ter uvoza je možno pripisati posamičnim poslovnim subjektom. Ta del podatkov se lahko razčleni tudi glede na velikost, lastništvo in dejavnost. Preostali del podatkov so ocene in modeli, kjer ni možno pripisati bodisi tipa lastništva, velikosti ali dejavnosti. Ocene in modeli se uporabljajo za vse vrste storitev, v celoti pa se uporabljajo za storitve potovanj, ki so v prikazu storitev glede na velikost, lastništvo in dejavnost nerazporejene.

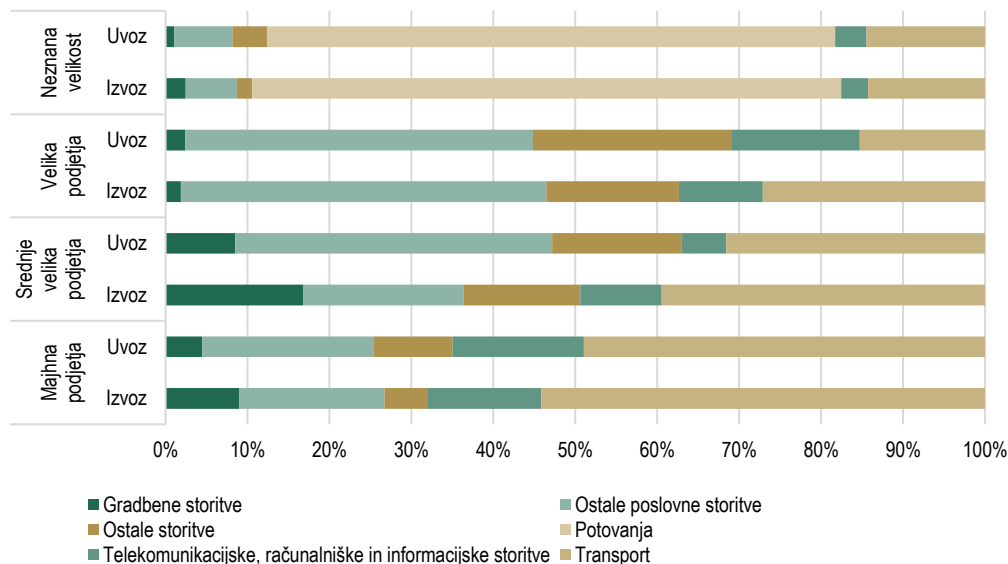
Tabela 1: Prikaz storitvene menjave glede na povezljivost vira s posamičnimi poslovnimi subjekti v letu 2022

v mio EUR	Izvoz	Uvoz	Saldo
Neposredno povezljivi podatki s posamičnimi poslovnimi subjekti	7.010	5.162	1.848
Gradbene storitve	648	257	391
Nadomestila za uporabo intelektualne lastnine	129	246	-117
Ostale poslovne storitve	1.889	1.788	101
Ostale storitve	695	634	61
Potovanja	0	0	0
Telekomunikacijske, računalniške in informacijske storitve	806	653	153
Transport	2.843	1.583	1.260
Modeli in ocene	4.123	2.489	1.634
Gradbene storitve	102	26	76
Nadomestila za uporabo intelektualne lastnine	20	23	-3
Ostale poslovne storitve	258	178	80
Ostale storitve	57	80	-23
Potovanja	2.972	1.733	1.239
Telekomunikacijske, računalniške in informacijske storitve	126	87	39
Transport	588	361	227
Skupna vsota	11.133	7.651	3.482

Vir: Banka Slovenije

Menjava storitev s tujino, ki jo je možno povezati s posamičnimi poslovnimi subjekti, je bila skoraj enakovredno porazdeljena med **velika, srednja in majhna podjetja. Pri tem, med t. i. neposredno povezljivimi podatki s posamičnimi poslovnimi subjekti, izstopa razmeroma majhen delež velikih podjetij (12 %) z velikim prispevkom (35 %) k bruto tokovom storitev (uvoz in izvoz).**

Graf 2: **Storitvena menjava glede na velikost in vrsto storitev v letu 2022**

Vir: Banka Slovenije

V letu 2022 so **velika podjetja**, ki zaposlujejo 250 ali več delavcev, predstavljala 22 % celotne populacije podjetij pri storitveni menjavi s tujino. Tovrstna podjetja so v letu 2022 **prispevala 0,3 mrd EUR oziroma 9 % k presežku storitvene menjave s tujino**. Izvozila so 20 %, uvozila pa 25 % vseh storitev s tujino, od tega največ ostalih poslovnih storitev. Med njimi izstopajo podjetja iz predelovalnih dejavnosti, ki so v letu 2022 ustvarila slabo polovico uvoza in izvoza storitev v svojem velikostnem razredu.

Srednje velika podjetja, ki zaposlujejo med 50 in 250 delavcev so v letu 2022 izkazovala 21 % celotne populacije podjetij pri storitveni menjavi s tujino. Ustvarila so 21 % izvoza in 21 % uvoza vseh storitev s tujino in **prispevala slabo petino (19 %) oziroma 0,7 mrd EUR k presežku storitvene menjave s tujino**. Pri tem je bilo izvoženih največ transportnih storitev, uvoženih pa je bilo največ ostalih poslovnih storitev. Med njimi so največ izvoznih in uvoznih tokov ustvarila podjetja iz dejavnosti prometa in skladiščenja.

Majhna podjetja z največ 50 delavci, so v 2022 doprinesla dobro petino celotne populacije podjetij pri storitveni menjavi s tujino. V letu 2022 je saldo storitvene menjave teh podjetij izkazoval presežek v znesku 0,9 mrd EUR kar je **četrtnina celotnega presežka storitvene menjave**, sicer pa so dosegla 22 % izvoza ter 20 % uvoza vseh storitev. Pri tej skupini podjetij je prevladoval uvoz in izvoz transportnih storitev (pri izvozu 54 %, pri uvozu pa 48 %). Med tovrstnimi podjetji se približno polovico celotnega uvoza in izvoza storitev nanaša na podjetja iz dejavnosti prometa in skladiščenja.

V pričujoči STEC statistiki so storitve, ki so zajete preko modelov in ocen, pripisane **neznani velikosti podjetij**. Saldo storitvene menjave tega dela je predstavljal **skoraj polovico oziroma 1,6 mrd EUR presežka**. Največji delež v tem (76 %) predstavljajo storitve potovanj.

Tabela 2: **Prikaz storitvene menjave glede na velikost in področja dejavnosti podjetij v 2022**

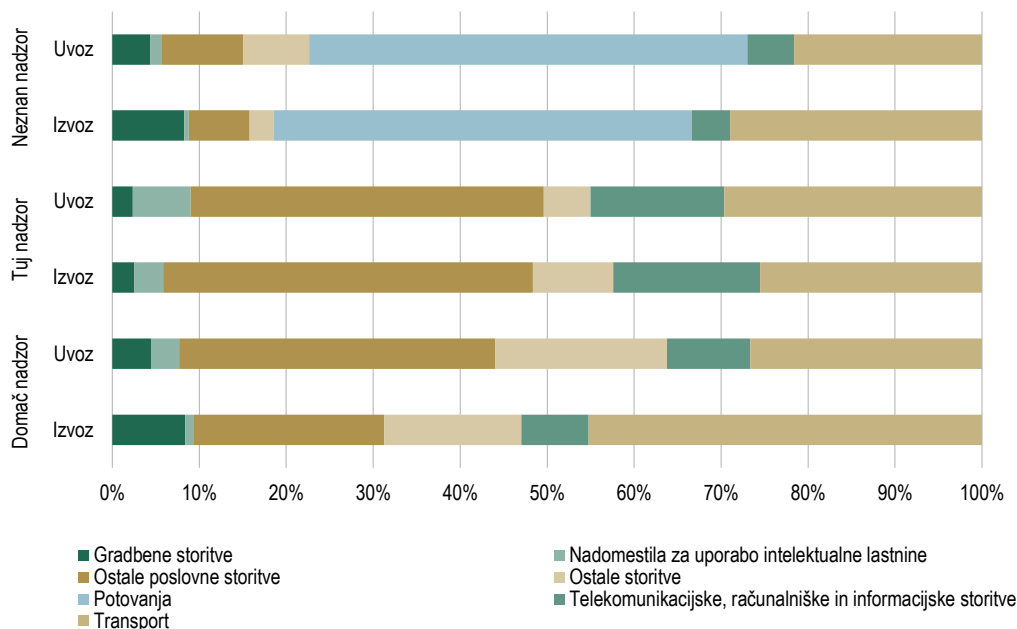
	Izvoz		Uvoz		Saldo
	v mio EUR		v mio EUR		v mio EUR
Neznana velikost (modeli in ocene)	4.135	37%	2.499	33%	1.636
Nerazporejeno	3.018	73%	1.833	73%	1.185
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	154	4%	73	3%	80
Ostala področja	182	4%	141	6%	41
Predelovalne dejavnosti	174	4%	133	5%	40
Promet in skladiščenje	536	13%	267	11%	269
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	71	2%	51	2%	19
Majhna podjetja	2.444	22%	1.566	20%	878
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	377	15%	282	18%	95
Ostala področja	380	16%	372	24%	8
Predelovalne dejavnosti	168	7%	130	8%	38
Promet in skladiščenje	1.262	52%	668	43%	595
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	257	11%	115	7%	142
Srednje velika podjetja	2.294	21%	1.644	21%	651
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	289	13%	84	5%	205
Ostala področja	515	22%	547	33%	-32
Predelovalne dejavnosti	342	15%	236	14%	106
Promet in skladiščenje	939	41%	429	26%	509
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	209	9%	347	21%	-138
Velika podjetja	2.260	20%	1.942	25%	318
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	261	12%	280	14%	-19
Ostala področja	634	28%	673	35%	-39
Predelovalne dejavnosti	969	43%	884	46%	85
Promet in skladiščenje	389	17%	99	5%	290
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	7	0%	5	0%	2
Skupna vsota	11.133	100%	7.651	100%	3.482

Vir: Banka Slovenije

Pri storitveni menjavi s tujino, ki jo je možno povezati s posamičnimi poslovnimi subjekti so **v letu 2022 družbe pod tujim nadzorom dosegle bistveno večji delež bruto tokov (izvoz in uvoz) v primerjavi z družbami z domačim nadzorom**. Storitvena menjava družb pod tujim nadzorom je predstavljala 30 % celotne storitvene menjave s tujino, delež družb pod domačim nadzorom pa je bil za 11 odstotnih točk nižji (19 %). **Pri dobri polovici (51 %) storitvene menjave s tujino vrste nadzora ni možno opredeliti**, saj viri podatkov tega ne omogočajo. Skoraj polovico neopredeljenega dela predstavlja storitvena menjava potovanj s tujino, ki prispeva glavino v 2,7 mrd EUR visokem presežku storitvene menjave neopredeljenega dela .

Družbe **pod tujim nadzorom** so v letu 2022 izkazovale **presežek storitvene menjave v znesku 0,4 mrd EUR** in izvozile 27 % ter uvozile dobro tretjino vseh storitev s tujino. Največ njihovih storitvenih tokov (42 %) je bilo iz naslova uvoza in izvoza ostalih poslovnih storitev. Med njimi so izstopale družbe pod tujim nadzorom iz predelovalnih dejavnosti, ki so v 2022 izvozile 35 % in uvozile 25 % storitev družb v tuji lasti. Nadaljnjo četrtino na uvozu in izvozu storitev pa so med tovrstnimi družbami izkazovale družbe iz dejavnosti prometa in skladiščenja.

Graf 3: **Storitvena menjava glede na nadzor v letu 2022**

Vir: Banka Slovenije

Družbe **pod domačim nadzorom** so v letu 2022 **izkazovale nekoliko manjši presežek storitvene menjave (0,3 mrd EUR)** v primerjavi z družbami pod tujim nadzorom. Izvozile so 17 % ter uvozile 21 % vseh storitev s tujino. Pri izvozu storitev teh družb so skoraj polovico predstavljale transportne storitve (45 %), pri uvozu pa je bilo največ ostalih poslovnih storitev (36 %). Med tovrstnimi družbami so pri izvozu izstopale družbe iz dejavnosti prometa in skladiščenja, ki so izvozile dobro tretjino vseh storitev družb z domačim nadzorom, medtem ko so pri uvozu izstopale družbe iz predelovalnih dejavnosti z 31 % uvoza vseh storitev družb z domačim nadzorom.

Tabela 3: Prikaz storitvene menjave glede na nadzor in področja dejavnosti podjetij v letu 2022

	Izvoz		Uvoz		Saldo
	v mio EUR		v mio EUR		v mio EUR
Domač nadzor	1.910	17%	1.588	21%	322
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	191	10%	158	10%	33
Ostala področja dejavnosti	868	45%	712	45%	156
Predelovalne dejavnosti	180	9%	495	31%	-315
Promet in skladiščenje	670	35%	222	14%	448
Tuj nadzor	3.046	27%	2.624	34%	422
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	580	19%	398	15%	182
Ostala področja dejavnosti	625	21%	918	35%	-293
Predelovalne dejavnosti	1.068	35%	656	25%	412
Promet in skladiščenje	773	25%	652	25%	121
Neznan nadzor	6.178	55%	3.440	45%	2.738
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	309	5%	163	5%	146
Ostala področja dejavnosti	762	12%	621	18%	141
Predelovalne dejavnosti	406	7%	234	7%	172
Promet in skladiščenje	1.683	27%	589	17%	1.094
Nerazporejeno	3.018	49%	1.833	53%	1.185
Skupna vsota	11.133	100%	7.651	100%	3.482

Vir: Banka Slovenije

2 Metodološke reference

Osnovno metodološko ozadje STEC je šesta izdaja Priročnika za izdelavo plačilne bilance, ki ga je izdal Mednarodni denarni sklad (Balance of Payments and International Investment Position Manual, IMF, 2009). Tematiko pokrivata tudi Priročnik o statistiki mednarodne trgovine s storitvami 2010 (Manual on Statistics of International Trade in Services 2010), ter Compilers Guide for statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics 2017, ki sta ju izdala Eurostat ter OECD.

Storitve so prikazane po naslednjih značilnostih subjektov / podjetij:

- velikost glede na število zaposlenih in samozaposlenih:
 - majhna (od 0 do 49 zaposlenih)
 - srednja (od 50 do 249 zaposlenih)
 - velika (250 ali več zaposlenih)
 - neznana velikost
- tip lastništva / nadzora:
 - domač nadzor
 - tuj nadzor
 - neznan nadzor
- dejavnost glede na Standardno klasifikacijo dejavnosti 2008.